

Maatschappelijk Beeld en Uitvoeringstoets

NCTV

Maatschappelijk Beeld - Selectie signalen uit de samenleving (SCP)*

- Een aantal groepen in de samenleving blijkt harder te zijn geraakt door de coronacrisis dan andere groepen. De verschillen namen op diverse gebieden toe, zoals in arbeid, inkomen, scholing, eenzaamheid en welbevinden. De impact van de coronacrisis versterkt bovendien kwetsbaarheden die we als samenleving daarvoor al hadden en hebben gesignaleerd.
- Er zijn veel zorgen over de gevolgen van de crisis voor jongeren en jongvolwassenen. Veel maatregelen grijpen in op de kern van hun sociale leven, terwijl contacten met leeftijdsgenoten juist voor hen belangrijk zijn vanwege de ontwikkeling van hun identiteit. Bij hen zien we een afname in het psychisch welbevinden en een hoog percentage met enige tot sterke eenzaamheidsgevoelens. Langdurige eenzaamheid kan leiden tot psychische klachten.
- Jongeren zijn kwetsbaar vanwege hun kans op eenzaamheid en een grotere kans op werkloosheid. Dat laatste geldt ook voor laagopgeleiden en voor mensen van niet-westerse herkomst.
- Er is nog veel onduidelijk over de (langdurige) gevolgen van de coronacrisis.
- De sociaal-maatschappelijke gevolgen van de crisis – zoals een lager psychisch welbevinden, eenzaamheidsgevoelens en opgelopen schulden – herstellen zich minder snel dan de besmettingscijfers. Het is belangrijk de ontwikkeling in sociaal-maatschappelijke effecten in het oog te houden.
- Het sociaal vertrouwen is na een kleine opleving aan het begin van de coronacrisis, al in de zomer van 2020 iets gedaald en sindsdien stabiel en weer terug rond het niveau van voor de coronacrisis.
- Ook het politiek vertrouwen was hoog aan het begin van de crisis, maar is daarna sterk gedaald. Het vertrouwen in de politiek was laag in oktober 2021, en daarnaast maken burgers zich zorgen over onder andere corona, stijgende prijzen, de woningmarkt en een toenemende tweedeling in de maatschappij.
- Uit onderzoek van het SCP blijkt dat het coronabeleid niet de enige verklarende factor is voor afnemend vertrouwen in de politiek en draagvlak voor beleid. Al voor de zomer constateerden wij dat ook de nasleep van de Toeslagenaffaire, discussies over de Nederlandse bestuurscultuur na de verkiezing van de nieuwe Tweede Kamer en opvattingen over het trage formatieproces daarvoor zwaarwegende verklaringen zijn.
- Verschillende onderzoeken hebben laten zien dat mensen het steeds lastiger vinden om te begrijpen waarom sommige gedragsregels in de ene situatie wel gelden en in de andere situatie niet.
- Heldere en transparante communicatie en toegankelijke informatievoorziening is belangrijk voor draagvlak in de samenleving, vertrouwen in instituties.
- Het blijft tevens belangrijk het doel en de effectiviteit van bestaande of nieuwe maatregelen helder te onderbouwen. Daarbij dienen alle afwegingen bij de keuzes inzichtelijk te zijn, ook inzichten over gedrag en samenleving, zeker als effectiviteit van maatregelen onzeker is. Deze informatie moet voor iedereen te begrijpen en toegankelijk zijn en moeten mensen de kosten van eventuele maatregelen ook kunnen dragen. Als dit niet het geval is kan dit het draagvlak voor beleid ondermijnen en kan toenemend onbegrip maatschappelijke tegenstellingen verscherpen.
- We wijzen tevens op de risico's van stigmatisering van groepen die in crisissituaties ontstaat.

* Zie [SCP Dossier maatschappelijke effecten corona](#) ; [SCP adviesbrief Bouwstenen voor Sociaal Herstel](#) ; [Briefadvies Planbureaus Een doorstart voor de samenleving](#); <https://www.rivm.nl/gedragsonderzoek/maatregelen-welbevinden/welbevinden-en-leefstijl>

Hoofdpijnen Sociaal Maatschappelijke en Economische Reflectie

Trojka op maatregelen

Hoofdboodschap 1: Het loslaten van de 1,5m norm is een belangrijke stap naar de 'normale situatie' en heeft vanuit SME-perspectief grote meerwaarde. Een versoepeling van het thuiswerkadvies, ruimere openingstijden en het opheffen van capaciteitsbeperkingen zijn stappen op weg naar het loslaten van de 1,5m norm, en hebben ook zeker meerwaarde.

- Versoepeling van het thuiswerkadvies stelt werkenden in staat om – na bijna 2 jaar (volledig) thuiswerken – weer collega's te ontmoeten op de werkvloer. Daarmee kan werk weer de sociale functie vervullen die voor veel werkenden belangrijk is.
- Het opheffen van capaciteitsbeperkingen voor geplaatste activiteiten (terug naar 100% reguliere capaciteit) betekent bijvoorbeeld dat culturele voorstellingen weer rendabel kunnen worden uitgevoerd.
- Ruimere openingstijden betekent bijvoorbeeld dat ondernemers in de horeca meer omzet kunnen draaien. Elk uur extra heeft vanuit SME-perspectief meerwaarde. Daarom vormt ook een sluitingstijd van bijvoorbeeld 1.00 een beperking, met name voor de nachthoreca. Deze sector is al 2 jaar dicht en heeft behoefte aan heropening. Daarnaast speelt de nachthoreca een belangrijke rol in het sociale verkeer, met name voor jongeren. De situatie in sommige buurlanden nu (geen beperkingen i.c.m. relatief weinig ziekenhuisopnames) maakt dat mensen minder (epidemiologische) dreiging en onzekerheid ervaren, wat het draagvlak onder deze maatregel kan ondermijnen. Daarom is van belang om goed aan de samenleving uit te leggen waarom maatregelen die (nog) niet worden afgeschaft, zoals sluitingstijden, nog nodig zijn.
- Voor de sectoren die nog te maken hebben met capaciteitsbeperkingen en beperking in de openingstijden (zoals evenementen en nachthoreca) is het van belang dat duidelijk perspectief wordt geboden op versoepelingen.
- Het loslaten van de 1,5m norm is vanuit SME-perspectief een belangrijke stap naar de 'normale situatie', omdat veel contactbeperkingen voortvloeien uit de 1,5m norm.

Hoofdboodschap 2: Vanuit SME-perspectief is het van belang dat inzet van CTB proportioneel is en dus als deze epidemiologisch effect heeft. Sectoren kunnen dan door de inzet van CTB veilig open. Dit geldt zowel voor 3G als 1G.

- Vanuit SME-perspectief heeft de inzet van CTB de voorkeur boven een inperking van sluitingstijden of capaciteitsbeperkingen. De inzet van CTB heeft echter wel economische en maatschappelijke kosten, hierbij kan gedacht worden aan een beperking van de bewegingsvrijheid, een lagere omzet voor ondernemers doordat klanten mogelijk wegblijven en in sommige gevallen ook polarisatie. Daarom moet CTB alleen worden ingezet als het epidemiologische meerwaarde heeft. Dit geldt voor 3G, maar ook voor 1G. Weeg dit mee bij besluitvorming over de eventuele inzet van 1G in de nachthoreca en evenementen.
- De invoering van 1G bij de heropening van de nachthoreca en evenementen levert alsnog een forse extra barrière op. In de nachthoreca bevinden de meeste bezoekers zich in een leeftijdsgroep met hoge immuniteit en waarvan het risico op ziekenhuisopname zeer klein is. Daarbij gelden in dergelijke locaties strikte ventilatienormen die het risico op besmetting verder verkleinen.
- Door CTB alleen in te zetten als het epidemiologische meerwaarde heeft, wordt het draagvlak voor CTB in stand gehouden. Dat is van belang omdat de toekomstige epidemiologische situatie weer om de inzet van het CTB kan vragen.

Hoofdboodschap 3: Stapsgewijze versoepelingen dragen bij aan het gevoel dat er gecontroleerd wordt afgeschaald, maar vergen veel aanpassingsvermogen van de maatschappij. Weeg dit mee bij de timing van versoepelingen.

- Uit gedagsonderzoek blijkt dat een opeenvolging van (kleine) wijzigingen relatief veel vergt van de maatschappij, omdat mensen zich steeds moeten aanpassen aan de nieuwe regels. Grotere stappen met grotere tussenpozen zijn vanuit die optiek wenselijk. Bij kleinere stappen helpt het om *forward guidance* te geven aan de maatschappij over de plannen voor de langere termijn.

Hoofdpijnen Sociaal Maatschappelijke Reflectie SCP op maatregelen

Momenteel ligt besluitvorming voor rondom het wijzigen van het huidige maatregelenpakket met als mogelijke versoepelingen het verruimen van de sluitingstijden, het mogelijk maken van ongeplaceerde activiteiten met inzet van mitigerende maatregelen en versoepelen van een aantal adviezen waaronder het thuisbezoek, thuiswerkadvies en binnenlandsreisadvies. Het SCP reflecteerde eerder op het huidige maatregelenpakket. In onderstaande bullets herhalen we de belangrijkste reflecties ter overweging en bieden we enkele aandachtspunten richting een langetermijnaanpak. Het SCP baseert zich hierbij op onderzoeksgegevens en advisering uit de achterliggende coronaperiode.¹

Bezoek ontvangen, thuiswerken en overige versoepelingen

- Uit de meest recente meetronde van de RIVM Corona Gedragsunit eind januari blijkt dat de respondenten een afname ervaren in hun sociale contacten en de kwaliteit daarvan. 55% van de respondenten mist het om familie en vrienden in het echt te zien. Dat is een stijging van 9 procentpunt t.o.v. de vorige meting.
- Eind 2021 werkte 57% van de werknemers uitsluitend op locatie, 18% zowel thuis als op locatie en 25% uitsluitend thuis, zo blijkt uit onderzoek van TNO. Vooral werknemers in de financiële dienstverlening, de ICT en het openbaar bestuur werkten (deels) thuis. 13% van de thuiswerkers voelt zich sterk eenzaam.
- Sociaal contact speelt een belangrijke rol in het welbevinden van mensen. Op bezoek gaan bij elkaar biedt ontspanning als tegenwicht tegen dagelijkse verplichtingen, verdrijft gevoelens van eenzaamheid en heeft ook de functie van sociale steun.
- Gevoelens van eenzaamheid en een lager psychisch welbevinden bewegen mee met de strengheid van maatregelen. Uit cijfers van de RIVM Corona Gedragsunit blijkt dat zowel het aandeel respondenten met een laag psychisch welbevinden als het aandeel mensen dat matige tot sterke eenzaamheid ervaart de afgelopen weken weer is toegenomen, met name onder jongeren en jong volwassenen.
- De voorgestelde versoepelingen in geldende adviezen komen tegemoet aan de ruimte die nodig is voor participatie en welbevinden.
- Heldere en transparante communicatie en toegankelijke informatievoorziening is belangrijk voor draagvlak in de samenleving, vertrouwen in instituties en voor het bereiken van burgers. Het is belangrijk om het doel en de effectiviteit van maatregelen helder te onderbouwen en inzichtelijk te maken. Dat geldt ook voor het werken met sluitingstijden, coronatoegangsbewijzen en 2G/3G-beleid.

Bij alle communicatie, zowel over maatregelen als het vaccinatiebeleid, is het belangrijk aandacht te hebben voor hoe informatie iedereen bereikt, en welke kanalen daarvoor kunnen worden gebruikt. Daarbij is het belangrijk inzichtelijk te maken welke afwegingen zijn gemaakt en hoe.

Aandachtspunten voor langetermijnaanpak

- Bredere langetermijnscenario's met heldere doelen en maatschappelijke uitkomsten die we als samenleving nastreven zijn van belang om te voorkomen dat maatschappelijke gevolgen in een zero sum afweging met gezondheid terechtkomen. Dat risico bestaat zo lang scenario's alleen of voornamelijk worden geformuleerd in termen van meer of minder aanwezigheid van het virus en de druk op de zorg, en wanneer daar geen fundamentele waardenafweging aan vooraf gaat.
- In ons gezamenlijk advies met de Raad voor Volksgezondheid & Samenleving benadrukten we daarom dat er behoefte is aan langetermijnbeleid met als basis heldere doelen en uitkomsten die we als samenleving willen nastreven en die redeneren vanuit de kwaliteit van leven van mensen. Naast de bescherming van de volksgezondheid weegt dan het streven mee naar andere belangrijke aspecten in onze samenleving, zoals de waarde van sociaal en fysiek contact, vrijheid en veiligheid, het recht op onderwijs en bestaanszekerheid, maar ook solidariteit.

1 Belangrijkste bronnen:

[SCP Dossier maatschappelijke effecten corona](#) ;
[Adviesbrieven SCP Maatschappelijke effecten corona](#) ;
[Briefadvies Sociaal en Cultureel Planbureau en Raad voor Volksgezondheid & Samenleving](#);
[RIVM Corona Gedragsunit | Welbevinden en leefstijl](#);
[TNO Factsheet Impact Corona pandemie op werknemers](#)

Hoofdlijnen Uitvoeringstoets

Hoofdpijnen Uitvoeringstoets: Uitvoering en Handhaving Rijk

Huidige context

- De politie ziet een meer structurele en georganiseerde ontwijking van de maatregelen, en daarmee dus ook van de gezondheidsnormen.
- De publieke discussie over de maatregelen neemt steeds meer toe en in toenemende mate lijkt de bevolking de legitimiteit van de handhaving van de overgebleven maatregelen in twijfel te trekken. Doorgaan met daadwerkelijk handhaven of repressief optreden kan tot een fundamentele vertrouwensbreuk tussen politie en grote delen van de bevolking leiden.
- Als massaal aangekondigde acties van burgerlijke ongehoorzaamheid daadwerkelijk plaatsvinden (zoals publiek bij voetbalwedstrijden en/of nachthoreca), is hier niet op een repressieve wijze tegen op te treden.
- Bij gebrek aan perspectief vinden nog steeds georganiseerde thuisfeesten en illegale feesten op diverse locaties plaats. Maatregelen lijken hiermee hun medisch effect (deels) te verliezen en werken mogelijk zelfs averechts omdat er weinig of geen vormen van beheersing mogelijk zijn.
- De politie adviseert wederom om vormen van non-compliance in de modellering van maatregelen mee te nemen.
- Het negatieve sentiment ten aanzien van de maatregelen neemt concretere uitingsvormen aan. Er is sprake van een verdieping en verbreding van maatschappelijk ongenoegen.
- Continueren van maatregelen zullen in ieder geval door tegenstanders van het coronabeleid worden beschouwd als een verdere niet noodzakelijke inperking van 'de vrijheid' en geframed worden als een zware onrechtmatige inbreuk van grondrechten.
- De reguliere en planbare politiezorg staat voortdurend onder druk om de openbare orde te handhaven, demonstraties te begeleiden, illegale feesten te beëindigen en ongeregelde heden te voorkomen/bestrijden.
- Voorts is sprake van toenemend verzuim onder politiemedewerkers, door daadwerkelijke ziekte maar ook door quarantaine en isolatie.
- Langere openstelling in de horeca vereist enige inregeltijd (inroosteren van horecateams in nachtelijke uren).
- Bij versoepelingen zal er meer ruimte komen voor waarschuwen en is terughoudendheid van verbaliseren op zijn plaats, deze beoordeling wordt overgelaten aan de professionaliteit van de handhaver.
- Versoepelingen/verruiming(en) leiden mogelijk tot een positievere waardering/beleving in de maatschappij en tot minder weerstand tegen de resterende maatregelen. Ze adresseren hiermee immers ook het negatieve sentiment.
- Versoepelingen kunnen binnen het huidige maatschappelijke sentiment qua handhaving evenwel niet zonder consequenties weer teruggedraaid worden
- De handhaving en het toezicht op de genoemde sectoren is een bestuursrechtelijke aangelegenheid, waarbij andere gemeentelijke of sectorale toezichthouders zijn aangewezen om te controleren op de naleving van regels en voorwaarden die gelden in alle sectoren. Dit geldt ook voor wat betreft controle op correct gebruik van de CTB's. Immers het niet hebben van een CTB (of het nou 3G of 1G is) is niet strafbaar voor de bezoeker. Desgevraagd kan de politie wel als sterke arm optreden.
- Uit ervaring is gebleken dat dat personen zich niet altijd aan een placheringsplicht i.c.m. een mondkapjesplicht in de horeca of bij betaald voetbal houden (bij > 500 bezoekers).
- Het loslaten van de 1,5m maatregel leidt feitelijk tot een terugkeer naar 'normaal' in het publieke domein. Omdat strafrechtelijke handhaving van onjuist gebruik van CTB (nog) niet mogelijk is, hebben politie en OM daarom geen verdere taken op handhaving van deze coronamaatregelen. Binnen de reguliere taak op openbare orde en de "sterke arm functie" kan er wel nog ondersteund worden aan andere handhavende partijen.
- Invoering van een 1G beleid bij ongeplaceerde grote evenementen kan, mits goed gefaciliteerd, bijdragen aan een positiever sentiment. Wel zullen er bij de toegang discussies blijven sprake zijn van freeridersgedrag, wat tot enige verstoring van het proces kan leiden. In de vergunningverlening moet hier rekening mee gehouden worden.
- Voor grote evenementen geldt een inregeltijd, temeer omdat daar ook veiligheids- en handhavingscapaciteit aan gekoppeld is. De vergunningverlener kan geconfronteerd worden met ongebruikelijk veel aanvragen van gelijktijdige evenementen waardoor er alsnog keuzes gemaakt moeten worden in aard en omvang.

Verruimen van de sluitingstijden en mogelijk maken van ongeplaceerde activiteiten (waaronder horeca) met inzet van mitigerende maatregelen

- De genoemde versoepelingen hebben, voor wat betreft handhaving van maatregelen, beperkt consequenties voor de politie (zie voor CTB controles onderstaande).
- In de handhaving zal rekening gehouden moeten worden met het anticiperen van burgers op de versoepeling van maatregelen die later ingaan.
- De (beperkte) openstelling voor publiek zoals bij voetbal en nachthoreca leiden tot terugkeer van reguliere werkzaamheden op dat gebied, wat concurreert met inzet op coronamaatregelen of uitingen van maatschappelijk ongenoegen.

**Input afkomstig van:
Nationale Politie, OM en
Boa's (rijk)**

Hoofdpijnen Uitvoeringstoets: Uitvoering en Handhaving Lokaal

Algemeen

- De VNG geeft aan dat de behoefte om weer terug te keren naar een écht open samenleving groot is. Versoepelingen, zoals het verruimen van de openingstijden, bieden het perspectief wat lange tijd ontbrak.
- De VNG verzoekt om duidelijkheid en transparantie over welke argumenten tot besluitvorming hebben geleid. Leg uit waarom deze korte tussenstap nog noodzakelijk is.
- De VNG waarschuwt dat het perspectief op loslaten van coronamaatregelen later deze maand kan leiden tot het vroegtijdig verslappen van de opgebouwde gedragseffecten. Dat bemoeilijkt de handhaving.
- De VNG benadrukt dat steunpakketten noodzakelijk blijven voor sectoren die door de coronamaatregelen nog geen volledige omzet kunnen draaien.
- De VNG geeft aan dat het versoepelen van de coronamaatregelen tot meer besmettingen zal leiden met het risico dat het aantal mensen dat in quarantaine zal moeten verder toe zal nemen. Dit kan ingrijpende effecten op de samenleving hebben.
- De VNG vraagt aandacht voor de sociaal- maatschappelijke en economische gevolgen van de crisis. Een aantal groepen en sectoren zijn hard geraakt. De effecten daarvan zullen nog lang doorwerken.
- Tot slot merkt de VNG dat er veel onduidelijkheid is over het houden van 1,5 meter afstand, de mondkapjesplicht en de inzet van het coronatoegangsbewijs. Zorg voor heldere communicatie hierover.

Overwegingen ten aanzien van het verruimen van de sluitingstijden, ongeplaceerde activiteiten, en versoepelen adviezen

- VNG geeft aan dat duidelijk moet zijn welke regels gelden bij openstelling en waarom.
- Zorg voor een consistent beleid, met zo min mogelijk uitzonderingen per sector ook voor ongeplaceerde activiteiten.
- De VNG blijft het wenselijk vinden om goede afspraken te maken met ondernemers (nacht)horeca, sport, cultuur, evenementen) en gemeenten in het kader van de handhaving.
- Verruiming van de algemene sluitingstijden zal, net als het vervallen van het thuiswerkadvies, huisbezoek en binnenlandsreisadvies leiden tot meer mobiliteit en daardoor meer drukte op straat geven. De VNG benadrukt dat het toezicht en handhaving van de coronamaatregelen veel van gemeenten vraagt nu ook de reguliere werkzaamheden steeds meer terugkeren.

Overwegingen CTB 1G evenementen

- De VNG verzoekt om duidelijkheid over nut en noodzaak van het CTB 1G in de communicatie. Er blijft een groep bestaan die zich niet laat vaccineren of testen.
- De VNG vraagt zich af wat het beperkende effect is van het invoeren van restricties voor evenementen en het loslaten van alle andere coronamaatregelen.
- Voorkom niet uitlegbare consistenties in het beleid en biedt duidelijkheid over waar CTB 1G geldt in het kader van samenloop van evenementen in de horeca- en cultuursector.
- Geef criteria aan op welk moment de restricties weer afgeschaft kunnen worden.
- De VNG benadrukt dat er voldoende testcapaciteit en locaties beschikbaar moeten zijn.

Hoofdpijnen Uitvoeringstoets: Juridisch (VR)

Algemene overwegingen

- De VR's signaleren dat de naleving en het draagvlak afnemen. Zij verzoeken om herkenbare (eerdere), consistente en uitlegbare regels. Sluit aan bij maatregelen die mensen kennen en dus begrijpen.
- Daarnaast benadrukken de VR's dat een perspectief op lange termijn en voorspelbare regels van belang zijn. De VR's verwachten steeds meer kans op openbare orde en veiligheid problemen en protesten bij onvoldoende perspectief.
- Daarnaast benadrukken de VR's dat continuering van de maatregelen weerstand (demonstraties) en sentimenten oproept. Ook waarschuwen de VR's dat een jojo-effect moet worden voorkomen aangezien dit zorgt voor vermindering van de naleving.
- De VR's benadrukken dat steunmaatregelen voor gesloten sectoren helpen in draagvlak en uitleg. De VR's verzoeken daarnaast om onderbouwing van de regels met aandacht voor verschillende branches.
- De VR's waarschuwen dat toezicht en handhaving grenzen kent. Er is geen extra capaciteit meer.
- De VR's vragen aandacht voor inwerkingtreding. Bij voorkeur inwerkingtreding in de vroege ochtend en niet om 00.00 uur i.v.m. gat tussen 22.00 uur en 00.00 uur. Het implementeren van nieuwe maatregelen kost tijd (instrueren handhaving, communicatie met stakeholders, vraagstukken juridisch duiden).
- De VR's benadrukken dat snelle consolidatie van de regels noodzakelijk is, dat zo min mogelijk uitzonderingen zorgen voor betere uitlegbaarheid en dat het belangrijk is dat zo min mogelijk ruimte is voor interpretatie.
- De VR's benadrukken dat ook oog moet worden gehouden op kwetsbaren die vanwege versoepelingen minder durven/kunnen.

Overwegingen ten aanzien van verruimen sluitingstijden

- De VR's benadrukken dat het niet uitlegbaar is indien beperkende tijden niet worden gelijkgetrokken voor horeca, sport, cultuur en evenementen.
- De VR's verzoeken indien mogelijk terug te gaan naar reguliere tijden. Indien placering wordt losgelaten zien VR's geen meerwaarde van een sluitingstijd. Dit zal het uitgaan vervroegen. Daarnaast leidt een collectieve sluitingstijd om middernacht tot extra druk op de openbare orde en veiligheid i.v.m. piekdrukke.
- De VR's waarschuwen dat bij ruimere openingstijden mensen weer gaan stappen en verschillende etablissementen gaan bezoeken wat kan leiden tot rijvorming en discussies aan de deur bij toegangsbeperkingen.

Overwegingen ten aanzien van evenementen

- De VR's benadrukken dat het noodzakelijk is om perspectief te scheppen voor evenementen in verband met voorbereidingstijd en evenementenseizoenen. Zij vragen om duidelijkheid van voorwaarden bij eventuele openstelling.
- De VR's vragen om helderheid over welke evenementen weer mogen en of meerdaagse evenementen weer mogen, ook in relatie tot georganiseerde jeugdactiviteiten.

Overwegingen ten aanzien van CTB

- De VR's benoemen dat inzet van polsbandjes (horeca, sport, cultuur én evenementen) en continuering van CTB subsidieregeling noodzakelijk zijn ter ondersteuning van ondernemers i.v.m. te verwachten drukte.
- De VR's benadrukken de noodzaak van duidelijke communicatie over de regels en de nut en noodzaak ervan.
- De VR's verzoeken om CTB los te laten voor sport- en cultuurbeoefening zodra dit kan en hiervoor niet 1G toe te passen.

- De VR's verzoeken om één regime voor alle locaties waar CTB geldt.
- De VR's benadrukken dat een uitzondering op de CTB plicht nodig is voor doorstroomactiviteiten en doorstroomevenementen buiten in verband met het open karakter (markten, marathon etc.)
- De VR's benadrukken de voorkeur om geen 1G te verplichten voor buurt- en wijkgerichte activiteiten, georganiseerde jeugdactiviteiten, publiek bij amateursportwedstrijden en reguliere exploitatie van horeca en evenementen, behalve als het gaat om meerdaagse of grote ongeplaceerde evenementen. De VR's verwachten dat dit zal aanvoelen als verzwarend. Daarnaast benadrukken de VR's dat er een groot gebied zit tussen placeren en ongeplaceerde settings.
- De VR's benadrukken de noodzaak om de reikwijdte van 1G duidelijk te regelen. De afbakening moet volgens de VR's duidelijk zijn over waar het regime precies gaat gelden.
- De VR's vragen om helderheid over de eventuele inzet van 1G voor evenementen op kantoren of in overheidsgebouwen.
- De VR's vragen daarnaast om duidelijkheid over hoe 1G operationeel wordt ingezet. De VR's benadrukken de noodzaak na te denken over hoe de QR-code technisch zal werken, waarborgen in te bouwen ter voorkomen van fraudegevoeligheid en uitvoeringsproblemen in de handhaving daarbij.
- Ook vragen de VR's om zekerheid over voldoende testcapaciteit en aanwezigheid van testlocaties. In het bijzonder op piekmomenten. Zij waarschuwen dat dit voorbereiding vergt.

Overwegingen ten aanzien van het loslaten van de 1,5m

- De VR's benadrukken dat bij het loslaten van de 1,5m alle beperkende maatregelen zouden moeten vervallen.
- De VR's benadrukken dat moet worden nagedacht over faciliteren van kwetsbare groepen om veilig gebruik te maken van essentiële functies indien de 1,5m norm daar ook wordt losgelaten. De VR's zien risico's dat kwetsbaren zich gaan isoleren.
- De VR's vragen om duidelijkheid over eventuele mitigerende maatregelen (zoals mondkapjes) in het OV bij drukte indien het thuiswerkadvies vervalt.
- De VR's benadrukken dat het loslaten van de 1,5m en placeerplicht betekent dat geen maximum aantal bezoekers per locatie meer geldt.
- De VR's vragen om helderheid waar de 1,5m wel nog geldt.

Overwegingen ten aanzien van versoepelen van adviezen

- De VR's spreken de behoefte uit naar een landelijke leidraad voor werkgevers indien het thuiswerkadvies wordt opgeheven.
- De VR's benadrukken de behoefte om te onderstrepen dat de werkgever verplicht is om een veilige werkomgeving te bieden.
- De VR's verzoeken om duidelijke communicatie indien 1,5m op de werkvloer uitgangspunt blijft.
- De VR's signaleren dat het binnenlands reisadvies geen breed gekende en gedragen norm is.
- Daarnaast vragen de VR's na te denken over het voorkomen van drukte in het OV en de geldende mitigerende maatregelen in het OV.

Overige overwegingen

- De VR's vragen tot slot om duidelijkheid over de mogelijkheden in de voorbereidingen voor de verkiezingen.

Hoofdpijnen Uitvoeringstoets: Gedrag

Kernboodschap

- Voorkom beeldvorming dat pandemie helemaal voorbij is
 - Focus niet alleen op versoepelen, maar ook op wat nog wél geadviseerd wordt én waarom (welk risico lopen we, doel en effectiviteit van overblijvende maatregelen).
 - Aandacht voor logica pakket: stadions open maar wel limiet thuis bezoek?
- Mensen lijken bereid gedragsadviezen na te leven, ook als ziekenhuizen niet onder druk staan:
 - Hoog draagvlak: hygiëne (zoals handen wassen) en thuisblijven/testen bij klachten;
 - Vrij hoog draagvlak: 1.5m afstand, quarantaine na risico contact, en deeltijd thuiswerken;
 - Lager draagvlak: bezoekbeperking en zelftest vooraf aan bezoek (laag ervaren nut en lastig om te doen);
 - Argumenten aanhouden basismaatregelen: beperkt virusverspreiding, kost weinig moeite, gewend, ieders eigen verantwoordelijkheid, bevordert hygiënisch gedrag etc.
- Het CTB lijkt relatief weinig draagvlak te genieten en levert in de praktijk conflicten op.
- Als wordt overwogen de 1G-systematiek te introduceren (testen voor toegang), is het voor uitlegbaarheid van groot belang dat dit draagvlak heeft in sector zelf (bijv. nachtleven), evident effectief is, er voldoende test mogelijkheden zijn en hebben mensen gelijke toegang hiertoe. Houd rekening met mogelijke gevoelens van onrechtvaardigheid onder de mensen die gevaccineerd zijn, heldere toelichting is van belang voor draagvlak.
- Voor een deel van de bevolking zal het verder opengaan van de samenleving te vroeg voelen vanwege de hoge infectiecijfers en daarmee gevoel van onveiligheid versterken.
 - Bied mensen met (meermaals) uitgestelde zorg gefundeerde geruststelling dat straks niet wéér de reguliere zorg moet worden uitgesteld.
 - Bied voor personen die zich onveilig voelen door de versoepelingen (bijv. vanwege hun kwetsbare gezondheid) en hun huisgenoten (bijv. kinderen die langdurig thuis zitten) ondersteuning bij het maken van een risico-inschatting en het zo veilig mogelijk kunnen deelnemen aan de maatschappij. Bijv. persoonlijke begeleiding of landelijk informatienummer met medisch expert.
- Communicatie: de onderbouwing van nog geldende adviezen (risico situaties, effectieve ingrepen, logisch pakket) is ook nu weer erg belangrijk in deze fase van afbouwen. Probeer verharding in discussies te voorkomen en streef naar maatwerk in mogelijkheden om deel te nemen aan de samenleving.

Maatregelenpakket

- De 1.5 meter heeft al advies vrij hoog draagvlak onder bevolking (rond 82%, 25-31 januari). Dit geeft kwetsbaren mogelijk een veiliger gevoel.
- De 1,5 meter is de basis voor een aantal andere maatregelen. Tenzij er een heel duidelijk nieuw perspectief wordt geschetst met heldere toelichting welke maatregelen nog wel aan te houden en waarom, kan het schrappen van de 1,5m als signaal worden gezien dat de pandemie voorbij is met negatieve impact op naleving van maatregelen en adviezen die nog wel nageleefd moeten worden.
- Overweeg daarom om nu nog niet tot besluitvorming over te gaan met oog op de hoge besmettingscijfers, maar communiceer dat dit besluit binnenkort wordt genomen, maar eerst even wilt aankijken hoe het gaat.

Hoofdpijnen Uitvoeringstoets: Gedrag

Aandacht voor kansengelijkheid: equality versus equity

Bij de overgang van het verleggen van de verantwoordelijkheid van overheid naar burger is het belangrijk om oog te blijven houden voor mensen die niet op basis van algemene communicatie en ondersteuning bereikt worden, en soms juist meer nodig hebben. Denk hierbij aan extra inzet met betrekking tot toegankelijkheid, begrijpbaarheid en beschikbaarheid.

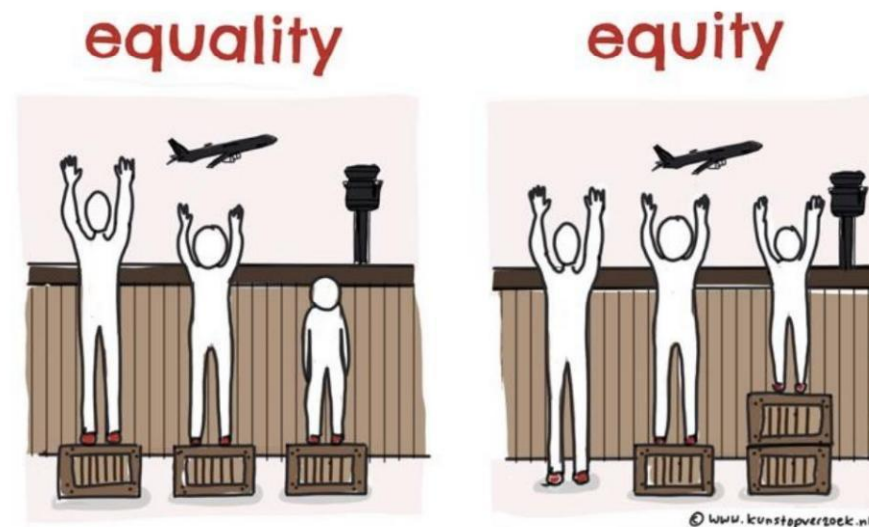
Recente focusgroepen maatschappelijk middenveld en vragenlijst onderzoek – eind januari 2022

- Er is weinig draagvlak voor het coronatoegangsbewijs (CTB). In de praktijk levert inzet CTB conflicten op.
- Voor jongeren, armen, sociaal kwetsbaren en ouderen is het hebben van **sociaal contact** cruciaal. Nu versoepeld wordt, kost het moeite om deze groepen weer actief te krijgen.
- Regie meer lokaal: branches/organisaties/werknemers weten beter wat in welke situatie mogelijk is (maatwerk). In noodsituaties regie naar nationaal.
- Burgers en partijen uit het maatschappelijk middenveld werken graag mee aan een plan voor de toekomst. Ze willen wel meer horen wat er met hun input is gedaan. Dit bevordert draagvlak en vertrouwen.
- Draagvlak voor hygiëne maatregelen (zoals geen handen schudden, handen wassen), thuisblijven en (zelf)testen bij klachten, 1.5m afstand, en mondkapje in publieke binnenruimtes liggen rond de 80%.
- Bezoekbeperking thuis (53% draagvlak) en testen vooraf aan bezoek (40% draagvlak) heeft beperkt draagvlak. Het ervaren nut en de moeilijkheid van zelftesten vooraf aan bezoek is laag.

Zie voor recente cijfers over welbevinden en mentale gezondheid (eind januari 2022):

[Welbevinden en leefstijl | RIVM](#)

Zie voor nadere toelichting en voorbeelden onze eerder uitgebrachte gedragsreflecties en memo's. www.rivm.nl/gedragsonderzoek/publicaties

Hoofdpijnen Uitvoeringstoets: NKC

Kernpunten

- De samenleving verwacht dat de meeste maatregelen en adviezen snel zullen vervallen.
- Voor draagvlak en uitlegbaarheid helpt het als een helder tijdspad wordt meegegeven voor het vervallen van de maatregelen en adviezen die na 18 februari blijven gelden.
- Het loslaten van de 1,5 meter wordt als een belangrijke symbolische stap gezien.

Algemeen

- Veel mensen zijn nu besmet en of zitten in quarantaine thuis, maar de instroom in de ziekenhuizen is relatief laag. Dat beeld komt ook nadrukkelijk terug in de media.
- Het belangrijkste effect van het hoge aantal besmettingen is nu het hoge ziekteverzuim en dat heeft impact op alle sectoren. Dat is bijvoorbeeld goed zichtbaar in het onderwijs (waar lessen niet doorgaan door ziek personeel), de zorg (waar inhaalzorg nog niet goed plaats kan vinden) en in het OV (waar een deel van de dienstregeling uitvalt).
- Bij het verzenden van de nieuwe regeling is veel berichtgeving geweest over de aanstaande versoepelingen. In het algemeen is veel bijval.
- De meeste sectoren zijn tevreden. Dat komt ook doordat voor veel sectoren beperkt maatregelen over blijven.
- Evenementen en de nachthoreca zijn nog kritisch. Zij vragen om een duidelijker tijdspad.
- Een deel van de samenleving zal het ook spannend vinden. Zeker als dit kwetsbare mensen betreft, bij wie een besmetting grotere gevolgen kan hebben.

Verruimen van de algemene sluitingstijden

- Dit besluit zal kunnen rekenen op draagvlak. Het lijkt nu al goed te gaan.
- Met name in de horeca zal wel de roep blijven om reguliere tijden te hanteren.
- Zij zullen aangeven dat het niet uitlegbaar is om beperkingen te hebben op de sluitingstijden.

Mogelijk maken van ongeplaceerde activiteiten

- Hiermee wordt een belangrijke beperking weggehaald voor horeca, evenementen en nachthoreca. Dat zal kunnen leiden tot meer draagvlak.
- Eventuele capaciteitsbeperkingen kunnen leiden tot kritiek.
- Een tijdspad met perspectief wanneer ook de capaciteitsbeperking vervalt draagt bij aan meer draagvlak.

Inzet coronatoegangsbewijs (CTB)

- In de afgelopen week was naar aanleiding van het onderzoek van de TU Delft en de petitie van 'onverdeeld open' veel media-aandacht rond het CTB.
- Daarbij wordt gewezen op de afgenomen effectiviteit van het CTB en de impact op de sociale cohesie in de samenleving.
- Dit lijkt al gevolgen te hebben voor het draagvlak. Mogelijk zullen meer bedrijven stoppen met het vragen naar het CTB.
- De nachthoreca is kritisch op de invoer van 'Testen voor Toegang' van hun sector.
- Een tijdspad waaruit blijkt wanneer gestopt wordt met de inzet van het CTB, draagt bij aan het draagvlak.
- Daarbij hoort ook een goede uitleg waarom het wel nuttig is.
- Aandacht voor controle en naleving en een juist gebruik van het CTB i.c.m. identiteitsbewijs blijft van belang.

Versoepelen adviezen

- De huidige adviezen (bv: ontvang maximaal 4 personen thuis, vermijd drukte) zijn niet goed uit te leggen in combinatie met de andere versoepelingen, waarbij mensen in grote groepen samen mogen komen.
- Met name het thuisbezoekadvies en het binnenlands reisadvies zijn niet meer uitlegbaar en kunnen waarschijnlijk niet meer rekenen op draagvlak.
- Dit geldt zeker als de capaciteitsbeperkingen in de horeca vervallen (zelfs met inzet CTB).
- Ook voor het vervallen van de andere adviezen (thuiswerkadvies, mondkapjesadvies, zelftestadvies) is een helder tijdspad nodig om voor draagvlak en voldoende naleving te zorgen.

Loslaten 1,5 meter

- Dit is in veel situaties in de praktijk al losgelaten.
- Het lijkt vooral een symbolische stap. Met het loslaten van de 1,5m kan het lijken alsof de coronacrisis voorbij is.
- Een deel van de samenleving zal dit spannend vinden.
- De verwachting is dat hierbij ook wordt teruggekeken naar september 2021, de eerste keer dat de 1,5 meter regel is vervallen.
- Voor het draagvlak helpt het als goed wordt uitgelegd, waarom de 1,5 meter nu wel duurzaam kan vervallen.

Omgevingstoets buitenland

Maatregelen	NL	BEL	DUI	FRA	VK	DK
Beeld 14 daagse incidentie	4318/100.000	5749 /100.000	2198/100.000	7223/ 100.000	803/100.000	9426/100.000
Vaccinatiegraad /boostergraad(18+)	86,3 % / 60,2 % (10-2 / VWS dashboard)	88,7 % / 72,2 % (10-2 / ECDC)	89,1 % / 65,1 % (10-2 / ECDC)	91,2 % / 69,3 % (10-2 / ECDC)	84,6 % / 65,5 % (12+) (8-2 / gov.uk)	91,2 % / 76,2 % (10-2 / ECDC)
1,5^e meter	Verplicht	Verplicht	Verplicht	2m aanbevolen, behalve in plaatsen waar een mondkapje of CTB verplicht is.	Nee	Nee, maar afstand tot kwetsbaren kan verstandig zijn.
Coronatoegangs-bewijzen*	CTB 3G in de horeca, sport, kunst- en cultuur, en bepaalde doorstroom-locaties verplicht.	3G in de horeca, fitness, winkels groter dan 400m2 en georganiseerde activiteiten binnen met meer dan 80 personen en buiten bij meer dan 200 personen.	2G+ in horeca, winkels, bepaalde publieke gebouwen en evenementen.	Voor toegang tot ontspanning, cultuur, horeca, beurzen en tentoonstellingen, lange afstandsverkeer, herbergen, campings en hotels.	Niet meer verplicht, wel mogelijk op vrijwillige basis.	Nee
Onderwijs	Het basis-, middelbaar en hoger onderwijs zijn open. Voor alle scholieren en studenten geldt een dringend testadvies (2x per week) en een mondkapjesplicht vanaf groep 6 bij verplaatsing. In het HO geldt een maximum van 75 leerlingen per ruimte.	100% capaciteit in het hele onderwijs. Ventilatie, mondmaskers en het advies zo veel mogelijk buiten te organiseren.	Open; mondkapje verplicht	Open	Scholen zijn open. Scholen hoeven geen contactonderzoek meer te doen. Dat gebeurt via de NHS Testing and Tracing. Zelftesten zijn aanbevolen. Mondkapjes zijn niet langer geadviseerd.	Open
Winkels & Horeca	Algemene sluitingstijd van 22:00-05:00.	Horeca sluit om 00.00 uur. Ongeplaceerde evenementen zijn verboden. Geplaceerd is beperkt tot 6 personen per tafel. Nachtclubs en discotheken zijn gesloten.	Per deelstaat verschillend. Merendeel 2G+ of 2G. In sommige deelstaten onder voorwaarden ook 3G of mondkapje voor de detail-handel mogelijk.	Discotheken en staande concerten en horeca openen op 16 februari met o.a. een CTB en mondkapjes. Tot 16 februari is er een placeringsplicht voor horeca en concerten en een maximum bezoekersaantal van 2000 binnen en 5000 buiten.	Open	Open
Mondkapje	Mondkapjesplicht in publieke binnenruimtes. Advies om minimaal een medisch MNM type II te dragen en indien kwetsbaar een FFP2-masker.	Verplicht vanaf 6 jaar in het openbaar vervoer, contactberoepen, publieks-evenementen binnen en buiten.	Medische mondkapjes verplicht in het openbaar vervoer, winkels, ziekenhuizen, etc. (FFP2, KN95 en OP-maskers).	Op plaatsen met zittend publiek waar de 2m niet meer verplicht is of wanneer er niet meer dan een meter afstand gehouden kan worden.	Advies om te dragen op drukke plaatsen, geen verplichting.	Verplicht op de luchthaven en geadviseerd binnen testcentra en zorginstellingen.
Quarantaineplicht	Bij contact met een besmet persoon 10 dagen, met test op dag 5. Uitzondering voor mensen die minder dan 8 weken geleden positief getest zijn of geboosterd zijn en voor jongeren onder 18 jaar in het onderwijs.	Bij contact met een besmet persoon 10 dagen. Uitzondering voor mensen met een booster (10 dagen mondkapje en vermijden kwetsbaren), onvolledige vaccinatie (7 dagen quarantaine).	10 dagen quarantaine, tenzij op dag 7 een negatieve test, of geboosterd, dan wel recent genezen (28 tot 90 dagen), tweemaal gevaccineerd (15 tot 90 dagen), of gevaccineerd en genezen.	10 dagen, tenzij volledig gevaccineerd (7 dagen). Volledig gevaccineerd, negatief getest en geen klachten op dag 5 uit quarantaine.	In plaats van quarantaine worden kinderen onder 18 jaar en 6 maanden gevraagd zich dagelijks te testen tot dag 7.	Advies om te (zelf)testen op dag 3 na contact, tenzij besmet binnen 12 weken.

*1G (Testen voor Toegang): In Malta geldt 1G (alleen vaccinatie). In Duitsland en Oostenrijk geldt 2G+ wat kan worden beschouwd als 1G voor mensen zonder boostervaccinatie.